

Geteekend door J. Kuiper.

2600 D 7 2250 I

Uitgave van Hugo Suringar te Leeuwarden.

Wij en Hoorn.

dubbeldorp dat tot 1990 hoofdplaats van de gemeente Leens was. Het ligt aan de Hoornse Vaart die het Hunsingokanaal via de kromme Raken met het Reitdiep verbindt. De Wehestertocht loopt zuidwaarts bij Warfhuizen in het ruisterloopdiep. Ten westen van deze samenvloeiing ligt de Wehesterbrug in de weg naar Warfhuizen. De naam Wehe komt van het oud-Germaanse woord wiha en dit betekent: heiligdom. Hier was dus een gewijde plaats en heidense offerplaats. In de tiende eeuw kwam het voor onder de naam Uuie. Dit veranderde later in Wee, We en Weë. Wehe ligt op een wierde, waarop de Hervormde Kerk uit het tweede kwart van de dertiende eeuw staat. Den Hoorn is een dorp aan de Hoornse vaart tussen Leens en Mensingeweer. Hoorn is een hoek of perceel land dat is omgeven door water. Ook kan het dat het dorp zijn naam ontleent aan een hörn (= hoek) die ter plaatse in de oude Marnedijk lag. In een stuk uit 1398 van de rechtstoel Warfhuizen werd al gerept over de naam "Up de Home". Den Hoorn is, evenals Kloosterburen, een katholieke enclave in het Groningerland. Omdat Wehe en Den Hoorn maatschappelijk en geografisch steeds meer een eenheid gingen vormen besloot de gemeenteraad van Leens in 1963 om deze dorpen een gecombineerde naam te geven: Weheden Hoorn. Vanouds was Wehe een zelfstandig kerspel en Den Hoorn maakte deel uit van het kerspel Warfhuizen. Schimpnaam voor inwoners van Wehe was: Peerdekoppen.

Voor den Hoorn was dit: Hoornster Hoornbloazers.'t Is schiet van Wijstermaat (=het is allemaal niets waard).

St. Bonifatiuspad

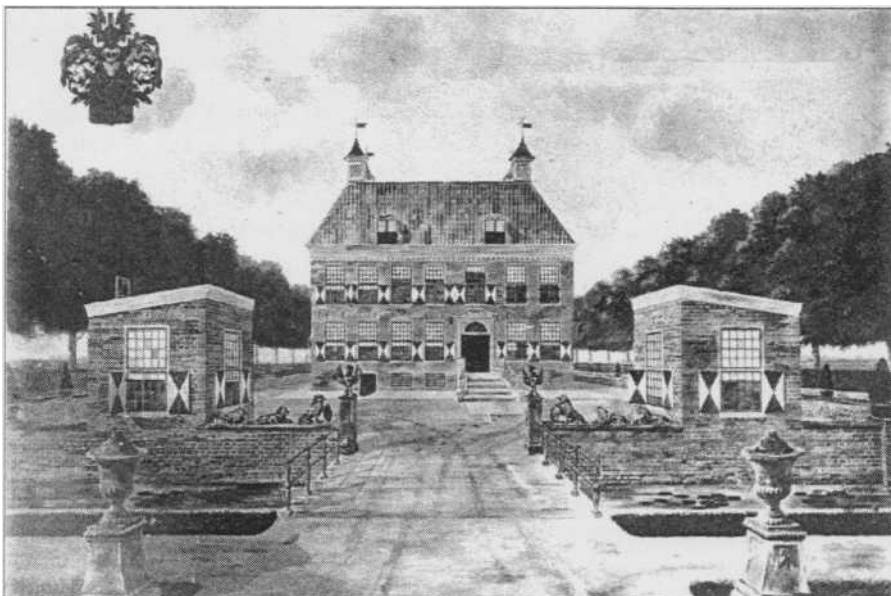
- Besluit 22 juni 2004.

De Rooms Katholieke Parochie St. Bonifatius stelde voor om het verbindingspad dat ten oosten van en evenwijdig aan de Warfhuisterweg loopt tussen de pastorietuin en de begraafplaats deze naam te geven. De Kerk heeft over 't Hoogje recht van overpad. Op de plaats waar dit pad 't Hoogje kruist, hebben de straatklinkers het motief van Alfa en Omega; de symboliek van de levensloop van de mens. Het parochiebestuur kwam hiermee in verband met het feit dat het op 5 juni 2004 1250 jaar geleden is dat Bonifatius met 52 anderen bij Dokkum werd vermoord door de Friezen. Hij werd omstreeks 672 in Engeland geboren en heette toen Winfred. Paus Gregorius II gaf hem in 719 opdracht aan de Germaanse heidenen (waaronder de Friezen) het Evangelie te verkondigen en gaf hem toen een nieuwe naam: Bonifatius (dit betekent bringer van het goede). Met Liudger en Willibrord was hij één van de pioniers van de kerstening van Noord-Nederland en stond aan de basis van de bouw van een reeks kloosters en kerken. Hij droeg zodoende bij aan de sociaal-culturele ontwikkeling van dit gebied tussen 800 en 1100. Vanaf het begin van de 19de eeuw is Bonifatius de patroon van de lokale kerkgemeenschap.

Borgweesterweg

- Besluit 20 januari 1966.

De borg Borgweer (ook wel Starckenborgh genoemd) bij Wehe was afgesplitst van de borg Verhildersum in Leens. Het werd vermoedelijk omstreeks 1648/1649 gebouwd door Ludolf Tjarda van Starckenborgh. Hij werd vervolgens Heer Borgweer, Wehe en Zuurdijk genoemd. In 1832 werd deze Borgweer afgebroken. Aan de oprijlaan, ongeveer 500 **meter** zuidelijker, bij Wehe werd vervolgens een nieuw huis (hiernaast afgebeeld) gebouwd die de naam Weerborg kreeg. Dit pand werd in 1839 op afbraak verkocht en het jaar daarop gesloopt. De vrijgekomen gronden werden in 1843 aangekocht door Klaas Kornelis Stuivinga voor f 600,--. Hij liet dichterbij de weg de boerderij Borgweer bouwen en begon op het land een boomkwekerij. Deze boerderij werd in 2002/2003 grondig gerestaureerd. De weg werd destijds de Kleiweg van Ulrum naar Groningen genoemd. Een borg is een burcht en dat is een versterkt (steen)huis waar

Mensen in tijden van gevaar hun toevlucht konden zoeken. Het achtervoegsel en begrip weer is een door mensen opgeworpen hoogte. Hiervan is ook het woord wierde afgeleid. Kortweg gaat het hier om een steenhuis dat op een hoogte ligt. Deze weg was vóór 1966 een onderdeel van de Provinciale weg.

F. Cleveringastraat

- Besluit 17 augustus 1976.

Straat genoemd naar Freerk Cleveringa, die op 17 juni 1892 te Maarhuizen (gemeente Winsum) werd geboren en op 21 juli 1982 in Groningen overleed. Een groot deel van zijn leven woonde hij in Mensingeweer en zijn beroep was grondwerker. Hij was ook voorzitter van de Bouwstichting Leens en in die hoedanigheid bevorderde hij de naoorlogse woningbouw in de gemeente Leens.

Grijssloot

Bij de boerderij De Grote Ronde, die bij het hoogholtje stond, afgebroken omstreeks 1970, was rond 1800 een Vermaning van de Menisten die behoorden tot de Oude Vlamingen.

Havenstraat

-Besluit 8 april 1936.

Straat langs de haven: de laad- en losplaats van schepen. Deze haven werd in 1963 en 1967 in fasen gedempt en op het vrijgekomen terrein ligt nu een parkeerplaats.

'tHoogje '

-Besluit 25 november 1997.

De hieraan ten grondslag liggende argumentatie is, dat dit de benaming was van een perceel land dat achter de Rooms Katholieke begraafplaats ligt. Dit perceel werd aangeduid als verhoogde wierde. De contouren van dit perceel zijn verdwenen door het dempen van de omringende sloten. Hierbij is tevens vermeldenswaardig dat volgens overlevering op dit Hoogje de eerste Katholieke Kerk van Den Hoorn heeft gestaan.

Hoornsediep

Het Hoornsediep behoorde vroeger bij het kerspel en de gemeente Eenrum. Als het Hoornsediep 's winters ligt dichtgevroren fungeert het aanliggende café-restaurant, dat aan de Mernaweg in Wehe-den Hoorn staat, sinds jaar en dag als pleisterplaats voor schaatsers. Zie voor verklaring van de naam bij het dorp Eenrum.

Kerkstraat

- Besluit 8 april 1936.

Straat die langs de Nederlands Hervormde kerk loopt. De kerk staat op een verhoogde plek, tumulus, die is aangebracht op de wierde. Het kerkje moet rond 1200 zijn gebouwd, de toren dateert uit 1656 naar het voorbeeld van die van Eenrum. De torenbekroning is in 1819 en 1915 vernieuwd. Blijkens een gedenksteen in de oorspronkelijke westmuur is in 1656 een toegang aan die zijde gemaakt. De tegenwoordige vensters zijn

zeventiende eeuws. In 1880 werd de kerk uitwendig bepleisterd. In 1987 verloor deze kerk zijn oude functie en werd het een sociaal-cultureel centrum: het Marnehoes. De bijbehorende weem (pastorie-boerderij) uit 1555, werd rond 1965 afgebroken en er werden op die plaats nieuwe woningen gebouwd.

Klaarkampenweg

- Besluit 24 oktober 1978.

Deze weg heette vóór 1978 Zuurdijksterweg. Deze weg loopt vanuit Wehe zuidwaarts naar het Warfhuisterloopdiep en vandaar als fietspad verder in zuidelijke richting. De weg ontleent zijn naam aan een boerderijtje en kwam voort uit tenminste drie beklemmingen waarvan de kleinste Klaarkamp of Klaarkampen heette. De bijbehorende woning werd in 1875 afgebroken. De boerderij Klaarkampen (perceel Klaarkampenweg 10) werd in 1975 ingebracht bij de Ruilverkaveling de Marne en opgeheven. De naam van de boerderij was afkomstig van het klooster Claercamp dat in Rinsumageest Friesland) stond. Dit klooster was het moederklooster van het Bernardusklooster van de Cisterciënzer orde, dat tussen 1192 in 1600 in Aduard stond.

H. Koningstraat

-Besluit 22 augustus 1951.

Deze straat is genoemd naar Hendrik Koning, die op 1 juni 1899 werd geboren in Wehe. Hij was gemeentewerkman en werd gevangengenomen door de Duitsers na actief te zijn geweest in het ondergrondse verzet. Hij overleed op 3 februari 1945 in een concentratiekamp bij Wilhelmshafen in Duitsland.

J. Kremerstraat

-Besluit 7 juli 1954.

Deze straat is genoemd naar Jan Kremer, die op 14 oktober 1870 in Appingedam werd geboren en op 4 juli 1954 overleed. Hij heeft gewoond op het perceel G. Redekerstraat 9. Hij was gemeentesecretaris van Leens tussen 1900 en 1935 en zijn schoonzoon, R.M. Woldring, volgde hem in die functie op.

Laveense Pad

Deze naam is afgeleid van Lange Ven. Dit was de veldnaam van een perceel landbouwgrond van het bedrijf: Hummersmaheerd (boerderij Mernaweg 99). Het was eertijds een gedeelte van het kerkepad van Den Hoorn naar de kerk van Warfhuizen en liep tussen de percelen Mernaweg 81 en 83 langs het Lange Ven. Door de aanleg van de spoorlijn in 1922 tweeën gedeeld. Vanaf de genoemde boerderij lag een aansluitend pad op het beschreven kerkepad.

Lijkenpad

Dit pad wordt sinds 1936 Meester Rijkenspad genoemd. Hierlangs werden doorgaans overledenen naar hun laatste rustplaats gebracht op de begraafplaats bij de kerk.

Pastoor J.Martensstraat

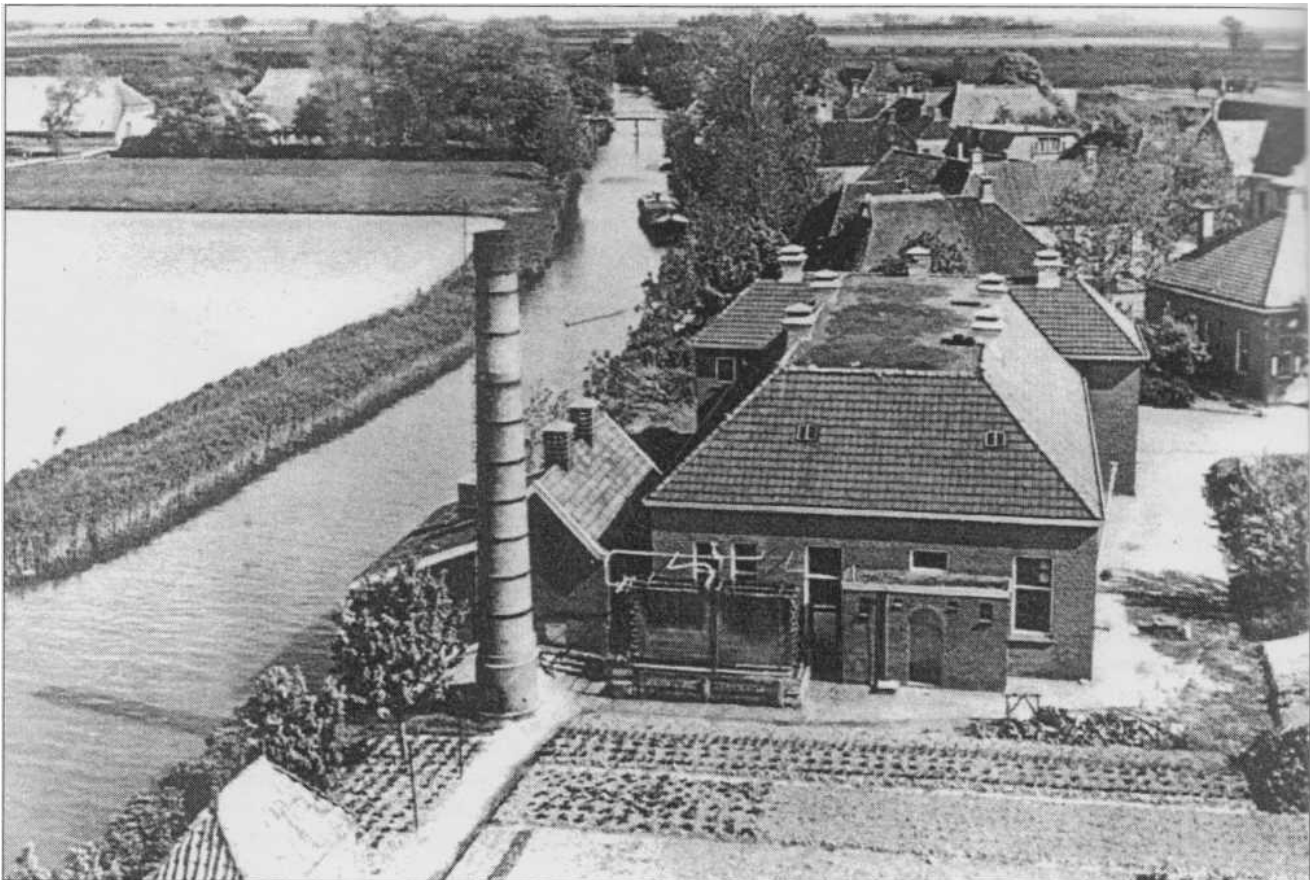
Besluit 30 december 1953.

Pastoor Ignatius Martens kwam in 1733 naar Den Hoorn en kan worden gezien als de oprichter van de Sint Bonifatiusparochie. Het gelukte hem om voor de bouw van een kerk een perceel grond te kopen voor 1950 Car. guldens. Pastoor Martens bleef in Den Hoorn werken tot zijn overlijden op 18 februari 1755. Omdat men toen nog geen eigen begraafplaats had werd hij begraven op het kerkhof vóór de kerktoren in Warfhuizen. Bij het ruimen van het kerkhof in 1854 bleek dat op de overblijfselen van de grafkist een bordje lag met de volgende tekst: **Ign Martens S.J. obiit 18 Februarii Ao MDCCLV**. De betekenis hiervan is: Ignatius Martens, Jezuiet, gestorven op 18 februari 1755. Het bordje werd gegeven aan de toenmalige pastoor van Den Hoorn, Everardus Crone en hij zorgde er voor dat het in de kerk werd geplaatst. Blijkens de bevolkingsadministratie, is in het telefoonboek en ook op het straatnaambordje deze straatnaam fout vermeld en dient het te worden gelezen als Pastoor I. Martensstraat.

Mernaweg

-Besluit 8 april 1936.

Deze weg is genoemd naar de oude benaming van de streek de Marne, die nog eerder Merna werd genoemd. Deze streeknaam is afgeleid van het Franse woord mer en dit betekent water of waterrijk gebied. Op de grens van de Marne lag het dorp Op den Hoorn of Horn, later den Hoorn. De weg fungeert als het ware als toegangsweg tot het Marnegebied. De kleiweg werd in 1839 voorzien van een laag puin en enkele jaren daarna voorzien van een laag grind. Aan de Mernaweg 46- 48 kwam in 1917 een zuivelfabriek, die rond 1960 werd gesloten.

Nieuwstad

Deze straat ligt tussen de Kerkstraat en de P.A. de Rochefortstraat. Het is een erg oude buurt en evenals in Ulrum bij de straatnaam Nieuwstad, is het ook hier mogelijk dat de naam verklaard kan worden doordat het is afgeleid van de plaats Neustadt in Duitsland vanwaar Joden naar dit gebied zijn getrokken.

Provinciale weg

1. Dit was de vroegere provinciale hoofdverbindingsweg van Groningen naar Zoutkamp en was als zodanig door de provincie aangelegd. Deze wegverbinding doorkruiste de dorpskernen. Het gedeelte tussen Wehe-den Hoorn en de N 361 werd na 1966 Borgweersterweg genoemd.
2. Straatnaam voor de hoofdverbinding van Winsum (Ranum) naar Ulrum en Zoutkamp (N 361).

Raylandsepad - Besluit 27 mei 1986.

Fietspad aan de westkant van het Hoogholtje over het maar behorend bij het dorp Leens en ten oosten ervan bij Wehe-den Hoorn. Het werd aangelegd in het kader van de Ruilverkaveling De Marne. Het woord raai betekent richtingslijn en in het water uitgezette lijn. In het bijzonder kan het de denkbeeldige lijn zijn die loodrecht op de richting van een dijk staat. Het kan dus te maken hebben met de ligging van een perceel grond. De naam kan ook worden verklaard doordat het ligt in een gebied waar veel raagrass voorkwam. Raagrass (lolium) is goed weidegras dat veel in Nederland voorkomt.

Raylandseweg - Besluit 14 september 1981.

Doodlopende weg vanaf de Havenstraat in westelijke richting, langs de plek waar tot 1832 Borgweer heeft gestaan. De boerderij Rayland staat aan de Raylandseweg 3. Zie verder bij Raylandsepad.

G. Redekerstraat - Besluit 8 april 1936/20 januari 1966.

Deze straat is genoemd naar Geert Redeker, die op 17 januari 1878 in Hoogezand werd geboren en op 26 september 1933 in Groningen overleed. Hij was in de periode 1906-1933 huisarts in Wehe en had zijn praktijk in de woning G. Redekerstraat 19. Onder de bevolking had hij vanwege zijn karakter veel sympathie. In 1966 werd besloten om de in 1936 vastgestelde straatnaam Dr. G. Redekerstraat in bovenstaande zin te wijzigen.

Burgemeester P.A. de Rochefortstraat - Besluit 22 augustus 1951/7 mei 1952.

Deze straat is genoemd naar Pieter Abraham de Rochefort, die op 4 maart 1839 in Leens werd geboren en op 31 juli 1923 in Wehe overleed. Hij woonde in de villa die stond aan de Mernaweg 10 in Wehe (zichtbaar links op de foto). Het tegenwoordige pand (Trofehcor) werd gebouwd in 1925. Van 1867 tot 1870 was hij burgemeester geweest

van de gemeente Ezinge en in de periode 1870-1912 was hij burgemeester van de gemeente Leens. In 1952 werd besloten om aan deze straatnaam het woord Burgemeester toe te voegen

Meester Rijkenspad

- Besluit 8 april 1936.

Dit pad is genoemd naar Jan Gerrits Rijkens, die op 28 maart 1784 in Garmerwolde werd geboren en op 12 januari 1862 in Middelbert overleed en daar direct bij de ingang van het kerkhof ligt begraven. Zowel zijn vader als zijn kinderen waren schoolmeester. Hij was in 1803 als 19-jarige naar Wehe gekomen als schoolmeester en koster, bleef dit tot 1858 en verliet toen Wehe. Hij was getrouwd, eerst met Johanna van der Tuuk en later met Gezina Freerks Vennema. In zijn tijd was hij een heel bekwaam dorpsonderwijzer en de opsteller van een geschiedenis- en aardrijkskundeboek voor de hoogste klassen (1817) alsmede maker van een wereldkaart voor het lager onderwijs (1830). Op een tentoonstelling in Brussel ontving Rijkens hiervoor de tweede prijs. Hij gaf verder huisonderwijs aan de kinderen van Van Starckenborgh en was schatbeurder (belastinginner). Verder was hij erg actief in de afdeling Leens van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen en publiceerde historische artikelen in de Leenster Almanak. Ook was hij directeur van het Leenster Leesgezelschap. In het archief van de gemeente De Mame (Leens) zijn een viertal banden met (schoon)schrijfoefeningen van zijn leerlingen uit de periode 1803 - 1851. Deze straatnaam is lang verkeerd vermeld geweest op het straatnaambordje maar ook in andere officiële stukken. Er werd dan gesproken over het mr. F.J. Rijkenspad. Frederik Jacob, geboren 26 oktober 1829 in Wehe en overleden 20 januari 1911 in Eenrum, was een zoon van J.G. Rijkens en schoolmeester en organist in Eenrum. Bovendien betekent de afkorting mr.: meester in de rechten.

Van Starckenborghpad

-Besluit 27 mei 1986.

Toegangspad naar de plek waar vroeger Borgweer (ook wel Starckenborgh genoemd) stond, ten noorden van Wehe. Het pad is genoemd naar de bewoners van Borgweer: de familie Tjarda van Starckenborgh (Stachouwer). De bewoners van deze borg (gebouwd in 1648/1649 en gesloopt in 1832 werden kortweg ook wel Starckenborgh genoemd. De tweede naam Stachouwer werd toegevoegd rond 1800 wegens een erfenis die de familie had ontvangen. Uit dit adellijke geslacht stammen onder andere af: jhr. mr. Edzard van Starckenborgh Stachouwer (1797- 1872) o.a. burgemeester van Leens (1829- 1839), statenlid en eigenaar van het eiland Schiermonnikoog, verder jhr. Edzard Jacob Tjarda van Starckenborgh

Stachouwer (1859- 1936) o.a. notaris, burgemeester van de stad Groningen en commissaris der koningin van Groningen en ook jhr. Alidius Warmoldus Lambertus Tjarda van Starckenborgh Stachouwer (1888-1978) o.a. diplomaat, gouverneur - generaal van Nederlandsch Indië en Minister van Staat.

Stationsstraat

Deze straat fungeerde als toegangsweg vanuit het dorp naar het station en de bijbehorende voorzieningen en ontleende daaraan zijn naam. Dit station fungeerde voor een veel groter gebied dan alleen Wehe-den Hoorn als centrale overslag- en losplaats van goederen (veel steenkolen). De architectuur van de stationsgebouwen in Eenrum, Den Hoorn, Leens, Ulrum en Zoutkamp was volledig gelijk. Dit stationsgebouw werd na de oorlog overgenomen door de gemeente en voor andere doeleinden aangewend. In 1963 werd het gebouw op afbraak verkocht. Sinds 1946 heet de straat W.H. Timersmastraat

Swaart Padje

Naam in het Groninger dialect voor Zwarte Pad. Zie verder het onder punt 1 genoemde bij Zwarte Pad.

W.H. Timersmastraat

- Besluit 9 oktober 1946.

Deze straat is genoemd naar Wiepke Harm Timersma, die op 8 december 1896 in Oldehove werd geboren. In de nacht van 1 op 2 juni 1943 werd brand gesticht in het toen onder N.S.B.-leiding staande bijkantoor van het Gewestelijk Arbeidsbureau, in het vroegere stationsgebouw, in Wehe waarbij verschillende belangrijke persoonsgegevens werden vernietigd. Deze brand werd gesticht door K.R. Woltjer en H. Drogst. In verband met de brandstichting werd Timersma gearresteerd omdat hij onderdak had verschaft aan deze twee heren. Hij werd ter dood veroordeeld en op 15 april 1944 te Scheveningen gefusilleerd. Zijn lijk, gevonden in een massagraf bij Waalwijk, werd opgegraven en in zijn woonplaats Wehe herbegraven. Deze straat heette vóór 1946 Stationsstraat.

Viskenij

- Besluit 22 augustus 1978.

Een viskenij was een afgesloten water dat bij een pastorie lag en waarin vis werd bewaard. Al voor de Reformatie, in de tijd dat iedereen nog Rooms Katholiek was, lag bij de pastorie een dergelijke vijver. Hierin werd voor de vrijdag, de vastendag, vis levend bewaard vermoedelijk voor de bewoners van het hele dorp. Op deze plek, waarop later kwekerijen lagen, werd rond 1978 een straat aangelegd en er vond nieuwbouw van woningen plaats.

Warfhuisterweg

Weg van Den Hoorn naar het zuiden naar Warfhuizen.

Wehesterzandpad

- Besluit 27 mei 1986.

Fiets- en wandelpad langs het Warfhuisterloopdiep vanaf de Klaarkampenweg in zuidelijke richting dat werd verhard in het kader van de Ruilverkaveling De Marne.

R.M. Woldringstraat

- Besluit 8 oktober 1964.

Straat genoemd naar Roelof Martinus Woldring, die op 31 mei 1900 in Ten Boer werd geboren en op 28 juni 1964 in Groningen overleed. Hij was gemeentesecretaris van 1935-1964 van de vroegere gemeente Leens en de opvolger van J. Kremer: zijn schoonvader. Hij werkte 40 jaar als ambtenaar bij deze gemeente en woonde in het perceel Mernaweg 27.

Zuurdijksterweg

Deze weg liep van Wehe in zuidelijke richting naar Zuurdijk waardoor het deze naam had. Omdat de wegverbinding van Warfhuizen naar Zuurdijk dezelfde naam had en men vreesde dat hierdoor verwarring zou ontstaan, kreeg de weg in 1978 de naam Klaarkampenweg.

Zwarte Pad

-Besluit 27 mei 1986.

1. Dit pad dankt zijn naam aan het feit dat het bedekt was met sintels. Dit is een restproduct van steenkool en heeft een zwarte kleur. Toen het werd verhard stond er bovendien geen openbare verlichting zodat het er 's avonds en 's nachts erg donker was. Het pad fungeerde als toegangspad naar het voormalige station en nu als korte verbinding vanaf de W.H. Timersmastraat naar de bushalte van de sneldienst Groningen Lauwersoog aan de Provinciale weg (N 361). Dit pad wordt door de plaatselijke bevolking ook wel Vrijerspad genoemd en in het Groninger dialect Swaart Padjje.

2. Er ligt ook een pad met dezelfde naam als onder 1 genoemd vanaf de Borgweersterweg in noordelijke richting naar Grijssloot. Het grootste gedeelte van dit pad bestaat niet meer. Dit pad was ook bedekt met sintels voor de verharding.